

S'acaba el primer 'Tomb'

Un tomb per la vida acaba la seva primera temporada aquest mes de juny. Amb un misteri semblant al que cada setmana envolta la identitat del convidat, Joaquim Maria Puyal, el conductor del programa, es reserva la continuïtat del *Tomb* a la tardor vinent.

Un any sabàtic després de l'última emissió del *Xip*, Joaquim Maria Puyal anunciava que tornava a televisió. En la conferència de premsa en què va presentar el nou programa, un Puyal que assajava una nova imatge amb bigoti, va decidir de no revelar tots els secrets i va explicar a grans trets què pretenia. Tornava amb un espai d'entrevistes en què el personatge seria "algú que té coses a dir". A partir del personatge, es descabdellaria una imatge del

Des del primer programa, força llarg, el ritme es va convertir en l'obsessió de Puyal. Al llarg de les emissions, aquest factor s'ha convertit en la primera prioritat. Amb la mecànica cada cop més àgil, es va al gra, no hi ha concessions a la retòrica.

passat col·lectiu a través d'un passat individual. Però el programa estava en un estat de gestació tan avançat que Puyal mateix va permetre's el luxe, quatre mesos abans del primer programa, de dir el nom del nou espai sense que ningú se n'adonés, fins i tot havent anunciat que el programa encara no tenia nom. Així, els diaris van publicar la primícia sense saber-ho "Puyal diu que es proposa fer un tomb per la vida a través del record personal i col·lectiu".

Una any després d'aquella primera conferència de premsa, *Un tomb per la vida* ha entrat en el darrer mes d'emissió de la primera etapa. TV3 diu que la seva intenció és de continuar el programa a la tardor. Però, de moment, la continuïtat o no del *Tomb*, com diria Puyal "s'amaga darrere una melodia de clarinet".

Fer punta de coixí amb televisió. El primer dia d'emissió, gairebé tot el país estava pendent de la sorpresa: què ens havia cuinat el Puyal? Què era un programa d'autor? Qui s'amagava darrere l'enigma que anunciava el primer convidat del programa? L'expectació fou tan gran que l'audiència va vorejar el milió de telespectadors, un índex que a TV3 solament havien aconseguit i superat alguns partits d'infart del Barça. Va quedar clar que tot el que Puyal havia anunciat era veritat, però, vista la primera emissió, amb concentració de 500 sis-cents a l'estadi de Montjuïc inclosa, la realitat superava l'espera. Puyal tornava amb el seu rigor habitual, feia d'entrevistador, però també parlava d'història, del país, feia bullir els records d'una generació escoltant les cançons d'una època, feia connexions en directe, feia participar el públic a través del centre de dades i fins i tot incloïa un informatiu dins de l'emissió, "perquè les informacions, allò que passa, també formen part de la vida".

Un tomb per la vida es feia des d'un local anomenat el Cau, on el públic es convertia en un conjunt de clients asseguts prenent una beguda.

El detall estètic de la primera nit va ser l'aparició d'un Joaquim M. Puyal sense barba i sense bigoti. Aquesta circumstància que va dividir el país en defensors de l'una opció i de l'altra va acabar convencent la majoria. "Amb barba s'intuïa que era macot, amb bigoti es va veure més i ara es veu clarament que ho és", deia la franja més fanàtica de l'audiència femenina.

Des del primer programa, força llarg (més de tres hores), el ritme es va convertir en l'obsessió de Puyal. Al llarg de les emissions, aquest factor s'ha convertit en la primera prioritat. Amb la mecànica cada cop més àgil, es va al gra, no hi ha concessions a la retòrica.

Xavier Bosch, el director del programa, explica: "El ritme s'aconsegueix posant en solfa una fórmula molt pensada i estructurada en blocs. De primer, hi ha un bloc dedicat als coetanis del personatge, després un bloc personal de presentació del convidat, després un bloc històric, un altre bloc personal o íntim i, finalment, un darrer bloc sociològic, general. Amb això, el programa queda força equilibrat, perquè combina les qüestions sociològiques, globals, amb les personals del convidat".

Aquesta estructura de blocs queda completada amb una part final, anomenada recull, que inclou gairebé sempre una sorpresa per al convidat i la darrera intervenció del centre de dades, amb les preguntes dels telespectadors. Però perquè el programa dibuixés una estructura perfectament simètrica faltava un cap i una cua que Puyal va decidir que fossin dues imatges del Cau buit. La primera, al començament, el local és sense públic, només hi ha els treballadors que fan petar la xerrada, l'amo, la relacions públiques, els cambres i l'encarregada del guarda-roba. El programa no comença fins que apareix Joaquim Maria Puyal. La cua del programa torna a ser el local buit. Tothom ha marxat. Queden els cambres que renten els gots i es preparen per tancar. És el moment òptim perquè Puyal rebí la trucada del Xato (la veu d'Antoni Bassas), el telespectador arquetípic que fa la seva crítica informal, en la línia del que havia estat el comitè crític de *La Vida en un xip*, una estructura també d'autoanàlisi de programa, però menys apreciada i menys popular entre el públic.

Però, per convertir-se en producte televisiu, una estructura tan mil·limetrada s'ha d'omplir d'ànima. Això és el que Puyal s'encarrega de transmetre. En definitiva, Puyal és l'autor d'un programa que es basa en un gènere periodístic conegut, l'entrevista. Un gènere que Puyal domina tan bé que es permet de fer cada setmana una entrevista situant-se físicament a més de cinc metres de l'entrevistat.

Els personatges, les anècdotes, les audiències. Segons el director del programa, Xavier Bosch, *Un tomb per la vida* se situa, gairebé en totes les seves emissions, pels volts del 15% d'audiència, és a dir, uns 900.000 espectadors (la proporció es calcula sobre els 6.000.000 del Principat). Aquest percentatge varia durant el programa, perquè s'ha comprovat que al voltant de les 23.00 i després, a les 00.00, es produeixen les "desercions" dels telespectadors que se'n van a dormir. Així, l'audiència calculada cap al final del programa, a les 00.30, és d'un 8%, un percentatge elevat, si tenim en compte l'hora.

Els rècords d'audiència foren amb els pro-

grames de Johan Cruyff i de Josep Guardiola. El dedicat a l'entrenador del Barça va arribar a un 22% d'espectadors, és a dir, a 1.320.000, i en el dedicat al jugador la dada important és que durant tota l'emissió cap televident no va abandonar el programa, ni a les 23.00 ni a les 00.00 h.

Pel que fa a la competència amb altres cadenes televisives, el dimarts al vespre, Xavier Bosch comenta que "al Principat, la pugna és entre el nostre programa i *Quién sabe dónde*, l'espai de màxima audiència a tot l'estat. Per nosaltres és un honor competir amb Paco Lobatón, el líder estatal, i sortir-ne guanyadors moltes vegades".

Pel que fa als personatges, el director d'*Un tomb per la vida* especifica: "Tot i que molta gent creu que és un honor sortir al *Tomb*, la nostra intenció no ha estat mai de fer homenatges. Fer venir la Victòria els Àngels als cinquanta anys del seu debut és una casualitat, com fer sortir la Pilarín Bayés al programa del Pere Calders l'any exacte que la dibuixant en feia trenta que treballava d'artista. Hi hem portat gent molt diversa, des d'una *top-model* a una monja de clausura passant per un metge i fins i tot un reclús. En el programa dedicat a Andrés Torrijos, àlies *El Rata*, és clar que no li fèiem cap homenatge. Donàvem una visió de la vida diferent, la seva, una vida que té prou interès per a ser explicada".

'Un tomb per la vida' ha buscat l'equilibri entre les celebritats i la gent que no és popular. La crítica periodística i les tertúlies dels telespectadors han estat qui han acabat decidint els millors programes.

Un tomb per la vida ha buscat l'equilibri entre les celebritats i la gent que no és popular. "Generalment, diu Bosch, quan preparam l'endevinalla del personatge, procurem que en els casos de personatges coneguts les pistes siguin fàcils i la gent s'hi interessi ràpidament, i en els personatges poc coneguts, que les pistes siguin prou complexes i atractives perquè, a la gent, li piqui la curiositat".

La crítica periodística i les tertúlies dels telespectadors han estat qui ha acabat decidint els millors programes. Un d'ells, sens dubte, va ser el dedicat a Rosa Maria Sardà. Per a aquell programa, el crític de televisió Ferran Monegal d'*El Periódico* va dir que era "una mostra del que pot donar de si la conjunció dels astres moderns". Un altre crític, Josep M. Baget, de *La Vanguardia*, titulava: "Rosa M. Sardà, que gran que ets!", i deia del programa "*Un tomb per la vida*, de les millors coses que es poden veure a televisió, va jugar aquest cop sobre segur". Però molts altres *Tombs* han merescut elogis de crítica i públic.

D'anècdotes del programa, n'hi ha dotzenes. Una mostra. La melodia de clarinet que identifica el programa —la cançó "Send in the clowns", interpretada per Acker Bilt— ha estat una de les músiques més demanades a les botigues de discos des que el programa està en antena. Saber de quina música es tracta és una cosa que preocupa el públic perquè aquesta ha estat una de les preguntes més repetides a "La nit dels ignorants", el programa de Carles Cuní a Catalunya Ràdio.

De resultes de la popularitat del programa, l'Arxiu Municipal de Barcelona, Ca l'Ardiaca, no para de rebre trucades de telespectadors que s'interessen per aconseguir una còpia d'algun dels diaris que van sortir el dia del seu naixement, tal com el programa fa amb el dia del naixement del personatge convidat.

Xènia Bussé

El 'Tomb' per dins o com la televisió és el que és i no com sembla que és

Anar al *Tomb*, veure com es fa el programa des del plató, és visitar les entranyes de la maquinària de rellotgeria que fa funcionar aquest mastodont televisiu. En directe, i només a uns metres de Joaquim M. Puyal, el primer que es pot experimentar és fred. Fred de debò. Alguns convidats ho han dit en directe. La potència dels focus del Cau és tan impressionant que l'aire condicionat treballa al màxim, tant, que es creen corrents d'aire que fan volejar el tupè d'en Puyal.

Puyal, que a la pantalla apareix sempre darrere el seu faristol, passa gairebé tot el programa anant de l'una banda a l'altra, pendent absolutament de tots els detalls. Com si es tractés del llenguatge dels àrbitres o dels entrenadors de bàsquet, Puyal demana, cridant amb les mans, unes imatges, avisa perquè el pròxim enregistrament sigui a punt de ser punxat, escridassa perquè entri una música. I s'encara al convidat fent-li gestos perquè vagi més ràpid o més lent a l'hora de comentar unes imatges. Quan Puyal aixeca el polze i fa el senyal d'OK, al plató tothom respira tranquil. I no és fàcil. Puyal ha d'aconseguir que un exèrcit format per vuit càmeres, més de quaranta micròfons, enllaços via satèl·lit, connexions i el directe de l'emissió funcionin. Hi ha l'equip, és clar, un equip que formen Puyal mateix, Xavier Bosch (director), Mònica Terribas (directora de documentació), Albert Uviedo (realitzador), Sergi Cutillas (música), Marcel Gorgori (sots-director) i Antoni Bassas (assessor periodístic). Completen el comitè central, Àlicia Flames, Marta Falguera i Montse Prat, que apareixen en pantalla, i Elisenda Vidal, que fa feines de redacció.

X. B.